

GEN & TEMİZER | ÖZER

MEDYA SEKTÖRÜ:

RTÜK KARAR VE UYGULAMALARI İŞİĞİNDA 2023 YILINDA ÖNE ÇIKANLAR

Geçtiğimiz yıl Radyo ve Televizyon Üst Kurulu ("RTÜK") tarafından verilen kararları, yapılan duyuruları, güncel mevzuat düzenlemelerini ve basına yansıyan haberleri dikkate alarak medya sektöründe öne çıkan hukuki konuları sizler için özetledik.

- ✓ Güncel Mevzuata Genel Bakış
- ✓ RTÜK Yaptırımları
- ✓ 2023'de Öne Çıkan RTÜK Kararları
- ✓ 2024 Gündemine İlk Bakış: Medya Kuruluşlarını Neler Bekliyor?

01. Güncel Mevzuata Genel Bakış

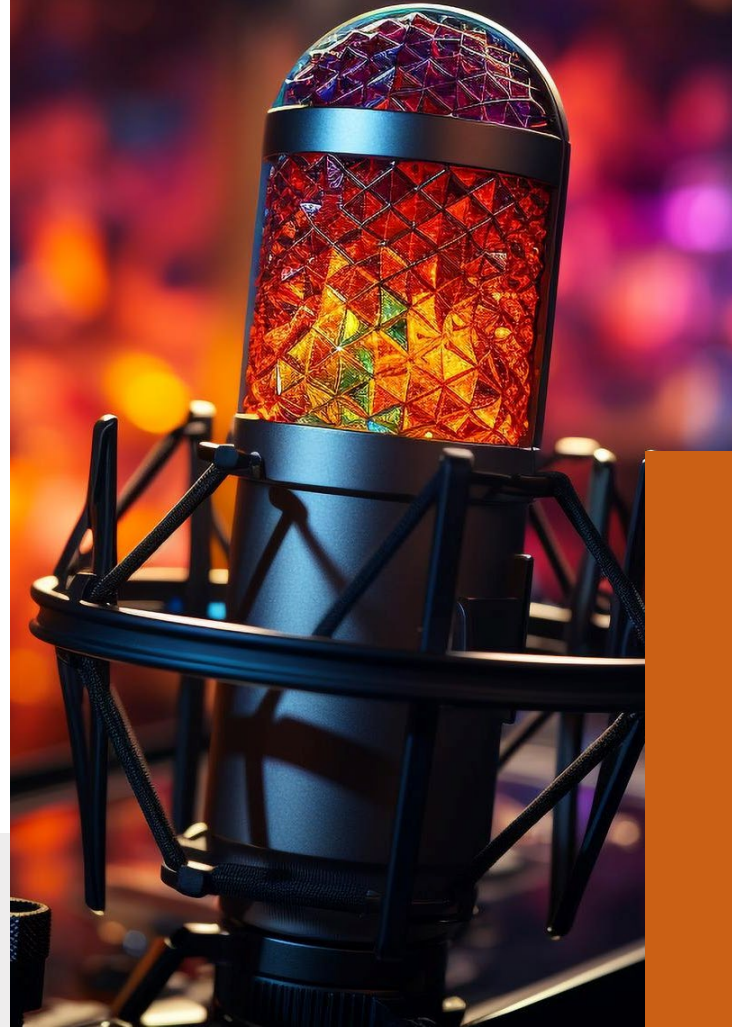
2018 yılında 6112 sayılı Radyo ve Televizyonların Kuruluş ve Yayın Hizmetleri Hakkında Kanun ("Kanun")'da yapılan değişiklikler ile Türkiye'ye yönelik radyo, televizyon ve isteğe bağlı yayın hizmetlerini internet ortamında sunmak isteyen medya hizmet sağlayıcıları için de yayın lisansı zorunluluğu getirilmesiyle beraber pek çok yurt dışı menşeli müzik ve dizi/film platformu Türkiye'de şirket kurarak lisans başvurusunda bulunmuştu. Güncel verilere göre bugün internet ortamında yayın hizmeti faaliyetinde bulunan lisanslı medya hizmet sağlayıcı kuruluş sayısı 94'e ulaştı.

Bu süre zarfında ciddi bir mevzuat değişikliği yapılmazken 28 Aralık 2023 tarihinde Kanun'un 3.maddesi kapsamına "koşullu erişim" kavramı eklendi. Buna göre "yayın hizmetlerine abonelik veya başka bir yöntemle önceden izin verilmesi yoluyla koşullu olarak erişimi sağlayan her türlü teknik tedbir ve düzenleme" koşullu erişim olarak tanımlandı. Bu değişiklik sonucunda koşullu erişim sağlayan medya hizmet sağlayıcı kuruluşlar ve internet platform işletmecilerinin yıllık net satış tutarlarından ayrılacak %1,5 pay RTÜK gelirlerine dahil edildi.

02. RTÜK Yaptırımları

RTÜK tarafından yayıncı kuruluşlara ihlalin ağırlığı ile yayının ortamı göz önünde bulundurularak uyarı, program durdurma, lisans iptali ve idari para cezası şeklinde idari yaptırımlar uygulanabilmektedir.

Bilindiği üzere RTÜK özellikle takdir yetkisinin geniş olduğu **yayın hizmeti ilkeleri** üzerinden Kanun'a uyum denetimi yapmaktadır.

Yayın hizmeti ilkeleri nedir?

Kanun'un 8. maddesi kapsamında medya hizmet sağlayıcı kuruluşların, yayın hizmetlerini kamusal sorumluluk anlayışıyla işbu maddede yer alan temel ilkelere uygun olarak sunmaları zorunludur. **Emredici** olarak düzenlenen bu ilkelerden bazıları ve en çok gündeme gelenleri aşağıdaki gibidir:

- Irk, dil, din, cinsiyet vb. unsurlar üzerinden ayırım yapmamak; toplumu kin ve düşmanlığa tahrik etmemek.
- Çocuklara, güçsüzlere ve engellilere karşı istismar ve şiddet teşviki içermemek.
- Toplumun millî ve manevî değerlerine, ahlaka ve aile yapısına aykırı olmamak.
- Bağımlılık yapıcı madde kullanımı ile kumar oynamayı özendirmemek.

Bu ilkelere aykırılığın yaptırımını nedir?

Kanun'un 32. maddesi uyarınca yayın hizmeti ilkelerine aykırılık halinde ilgili medya hizmet sağlayıcı kuruluşun **brüt ticari iletişim geliri** baz alınarak bunun %2-%5'i oranında ceza uygulanmaktadır.

Ayrıca, ihlal halinde karar verilen idarî para cezası miktarı, 2023 yılı için, radyo kuruluşlarına 8,573 Türk Lirasından, televizyon kuruluşları ve isteğe bağlı medya hizmet sağlayıcıları için ise 85.738,00 Türk Lirasından az olamaz.¹

Yayın hizmeti ilkeleri haricinde Kanun'da düzenlenen diğer kural ve yükümlülüklerle uyulmaması halinde ise ihlalin tespit edildiği aydan bir önceki ayın brüt ticari iletişim gelirinin %1'inden %3'üne kadar idari para cezası verilebilir.

Ayrıca RTÜK tarafından ihlal durumunda ilgili kuruluşa idari para cezasıyla birlikte ya da tek başına ihlale konu program yayınının 5 kereye kadar durdurulmasına veya isteğe bağlı yayın hizmetlerinde ihlale konu programın katalogdan çıkarılmasına dair idari tedbir kararı da verebilmektedir. Bu yaptırımın da kuruluşlar üzerinde ciddi maddi etkileri olmaktadır.

1. 2024 yılında uygulanacak yeniden değerlendirme oranına tabi idari para cezası miktarları işbu yazı tarihiyle henüz duyurulmamıştır.

03. 2023'de Öne Çıkan RTÜK Kararları

2022 yılına ilişkin RTÜK faaliyet raporunda yayın hizmeti ilkelerinin ihlali sebebiyle yayıncı kuruluşlara yönelik toplam 1191 yaptırım uygulandığı duyurulmuştur. Bu kararlar kapsamında

- 9 karar “toplumun millî ve manevî değerlerine, genel ahlaka ve ailenin korunması ilkesine”,
- 12 karar “tarafsızlık ilkesine”,
- 197 karar “fal veya batıl inanç yoluyla kişileri istismar etmeme ilkesine”,
- 216 karar “haksız rekabete yol açmama ilkesine”,
- 687 karar ise “mevzuatına aykırı olarak sağlık beyanıyla ürün satışı ile sohbet-eş bulma hatlarının ve hizmetlerinin tanıtımını yapma yasağına”

aykırılık sebebiyle verilmiştir.

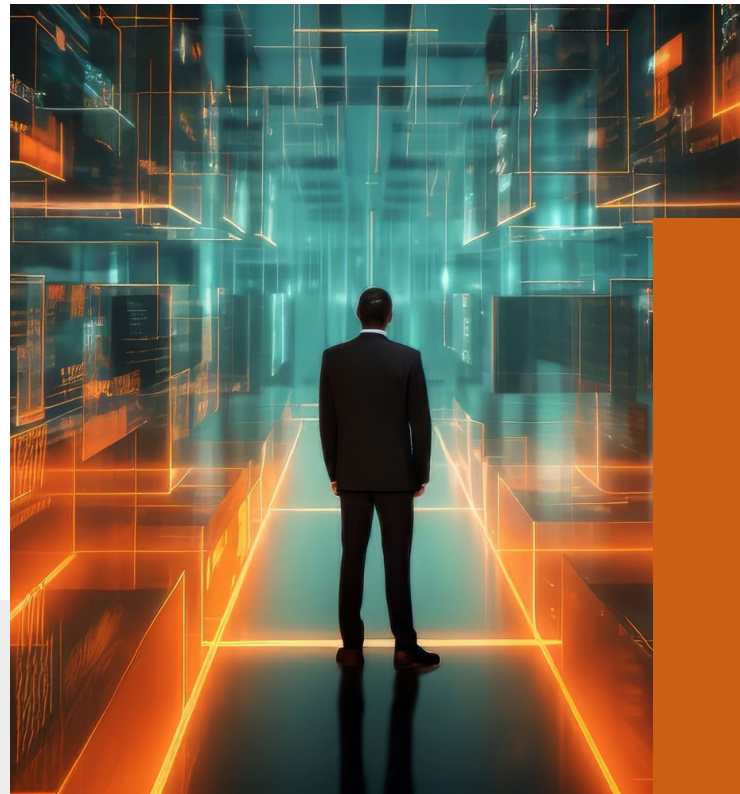
Belirtmek isteriz ki RTÜK henüz 2023 yılına ilişkin faaliyet raporu ya da uyguladığı yaptırımları detaylandıran istatistiki bir çalışma sunmasa da basın gündemine yansıyan haber içeriklerinin çoğu yayıncı kuruluşlara 2023 yılında toplam 76 yaptırım kararı uygulandığı yönünde. Esasen tüm yaptırım kararlarının RTÜK resmi internet sitesinde yayınlanarak kamuya paylaşılması söz konusu olsa da mahkeme süreci devam eden (diğer bir deyişle itiraz edilen) kararlara yer verilmemektedir. Aşağıda hem basında hem de sektör özelinde karşımıza çıkan 2023 yılına ilişkin bazı kararlara yer verdik:

- İlke Kararı: 19 Aralık 2023 tarihli RTÜK ilke kararı ile spor programlarında barışçı, şiddet içermeyen bir dilin kullanılması, kurullar ve federasyonların yöneticileriyle ilgili yorumlarda özenli dil kullanımı, eleştiri sınırlarının aşılması, kişilik haklarının ihlal edilmemesi, hakaret ve iftiraya yer verilmemesi gibi hususlara dikkat edilmesi gerektiği belirtildi.
- Yaptırım Kararları: 2023 yılında haber yayın kanalları, genel yayın türündeki ulusal kanallar ve dijital platformlara yönelik yaptırımların büyük bir çoğunluğunu yayın hizmeti ilkelerine aykırılık nedeniyle verilmiş olan idari yaptırımların oluşturduğu gözlemlendi. Örnekleri aşağıda listeledik:

- i. 28 Aralık 2023 tarihinde RTÜK üyesi tarafından paylaşılan duyuru ile bir TV kanalının haber bülteninde ünlü bir kahve şirketinin üzerinde markasını da taşıyan bardağının görünmesi nedeniyle “gizli ticari iletişim” yapıldığı tespit edilmiş ve kanala ticari iletişim gelirinin %3’ü oranında idari para cezası verildiği belirtilmiştir.
- ii. 28 Aralık 2023 tarihinde RTÜK üyesi tarafından paylaşılan duyuru ile en çok reyting alan TV kanallarından birinde yayınlanmaya başlayan yeni bir diziyeye ilişkin olarak kamuoyundan çok fazla şikayet alındığına değinilmiş ve “toplumun milli ve manevi değerlerine aykırılık” tespiti sebebiyle kanala ticari iletişim gelirinin %3’ü oranında idari para cezası ve iki kez program durdurma tedbiri uygulanmasına karar verildiği duyurulmuştur.
- iii. 17 Kasım 2023 tarihinde duyurulan karar ile yine en çok reyting alan TV kanallarından birinde iki sezondur yayınlanmakta olan popüler bir dizi yayınında Kanun’un 8. maddesinde düzenlenen “toplumsal cinsiyet eşitliğine ters düşen, kadınlara yönelik baskıları teşvik eden ve kadını istismar eden programlar içermemek” ilkesinin ihlali gerekçesiyle kanalın ticari iletişim gelirinin %2’si oranında

435.684,00 TL idari para cezası uygulandığı belirtilmiştir.

RTÜK 2023 yılında yurt dışı menşeli dijital dizi/film platformlardaki yayınlara ilişkin olarak da yayın hizmeti ilkeleri kapsamında incelemeler yapılmıştır. Bu kapsamda bu dijital platformlardaki bazı yayınların “cinsiyetin, cinselliğin ve ilişkilerin sınırlarının tanınmaması”; “toplumu rahatsız edici ve ahlâka aykırı davranışlar”; “toplumun milli ve manevi değerlerine aykırılık” gibi gerekçelerle üst sınırdan idari para cezasına çarptırıldığı duyurulmuştur.

04. 2024 Gündemine İlk Bakış: Medya Kuruluşlarını Neler Bekliyor?

Türkiye’de, pek çok yargı sisteminden farklı olarak, detaylı olarak regüle bir alan olarak düzenlenen ve ayrı bir kurum otoritesi ile denetimi yapılan medya yayın hizmeti sektöründe; yayıncı kuruluşların faaliyetlerini başta Kanun’da yer alan yayın ilkeleri olmak üzere ikincil yasal düzenlemelere ve RTÜK kararlarına uygun şekilde yürütmesi önem arz ediyor.

2023 yılında öne çıkan yaptırım kararları uyarınca medya kuruluşlarının özellikle yayın hizmeti ilkeleri açısından sıkı bir denetimden geçmekte olduğunu söyleyebiliriz. Her ne kadar RTÜK tarafından resmi bir açıklama yapılmamış olsa da başta televizyon kanalları olmak üzere yayıncı kuruluşlara yaklaşık **45 milyon TL para cezası** uygulandığı yönünde çıkan haberler göze çarpıyor.

15 Kasım 2023 tarihinde yayınlanan RTÜK Başkanı’na ait konuşmada; Türkiye’de karasal, uydu, kablo ve internet ortamından lisansı ve yayın izni bulunan **aktif 1271 medya**

hizmet sağlayıcı kuruluş bulunduğu bilgisi paylaşılırken **yayıncılık ortamında dezenformasyona ve manipülatif yayınlara izin verilmediğinin** de altı çizilmiştir.

Ayrıca 2024 yılında da medya hizmet sağlayıcı kuruluşlar için lisans zorunlulukları devam edecek olup 4 Ocak 2024’te yayınlanan RTÜK Kararı ile birlikte 2024 yılı için uygulanacak uydu, kablolu ve internet yayın lisans ücretleri ile yayın iletim yetkilendirme ücretleri artırılmıştır. Buna göre, aşağıdakilerle sınırlı olmamak üzere, 2024 yılında televizyon yayın lisans ücretleri için aşağıdaki ücretler uygulanacaktır:

- Uydu yayınları için televizyon yayın lisans ücreti 2.401.815 TL (yaklaşık 73.000 Euro);
- Kablolu yayınlar için televizyon yayın lisans ücreti 229.258 TL (yaklaşık 7.000 Euro);
- İnternet ortamında televizyon yayın lisans ücreti 643.517 TL (yaklaşık 20.000 Euro).

Medya
sektöründe lisans
ve yasal
düzenlemelere
uyum hakkında
detaylı bilgi için
bize
ulaşabilirsiniz.

EKİBİMİZ

Ebru Temizer

Ortak Avukat

etemizer@gentemizerozzer.com

Gizem Esen

Kıdemli Avukat

gesen@gentemizerozzer.com

Hatice Nur Arslan

Avukat

narslan@gentemizerozzer.com

Doğa Günaydın

Stajyer Avukat

dgunaydi@gentemizerozzer.com